

Україна
Донецький окружний адміністративний суд

Р І Ш Е Н Н Я
І М Е Н Е М У К Р А І Н И

30 травня 2022 року

Справа №200/18712/21

приміщення суду за адресою: 84122, м.Слов'янськ, вул. Добровольського, 1

Донецький окружний адміністративний суд у складі головуючого судді Шинкарьової І.В., розглянувши за правилами спрощеного позовного провадження адміністративну справу за позовом Новикова Валентина Валентиновича (вул. Толбухіна, 59 - 48, м. Бахмут, Донецька область, реєстраційний номер облікової картки платника податків 3172109693) до Управління праці та соціального захисту населення Краматорської міської ради (юридична адреса: вул. Героїв Небесної Сотні, 23, м. Краматорськ, Донецька область, 84333 код ЄДРПОУ 25953617) про визнання дій посадових осіб Управління праці та соціального захисту населення Краматорської міської ради протиправними та вчинення певних дій, -

В С Т А Н О В И В :

Новиков Валентин Валентинович (далі – позивач) звернувся до Донецького окружного адміністративного суду із позовом до Управління праці та соціального захисту населення Краматорської міської ради (надалі – відповідач) та просить суд (з урахуванням уточнених позовних вимог):

Визнати протиправним дії посадових осіб Управління праці та соціального захисту населення Краматорської міської ради, які порушили права позивача, нарахувавши та виплативши щорічну разову грошову допомогу до 5 травня як учаснику бойових дій не у повному розмірі.

Стягнути з Управління праці та соціального захисту населення Краматорської міської ради недоплачену частину щорічної разової грошової допомоги до 5 травня за 2021 року, як учаснику бойових дій, в розмірі 7354,00 грн.

Ухвалою Донецького окружного адміністративного суду від 24 грудня 2021 року відкрито провадження у справі в порядку спрощеного позовного провадження без повідомлення учасників справи (у письмовому провадженні).

Сторони про відкриття провадження у справі були повідомлені судом належним чином, що підтверджується наявними в матеріалах справи рекомендованими повідомленнями про вручення поштового відправлення.

В обґрунтування позовних вимог, позивач зазначає, що є учасником бойових дій. Спеціальним законом, який визначає правовий статус ветеранів війни, забезпечує створення належних умов для їх життєзабезпечення, сприяє формуванню в суспільстві шанобливого ставлення до них, є Закон України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» від 22 жовтня 1993 року № 3551-ХІІ (далі - Закон №3551).

Зазначає, що відповідно до частини 5 статті 12 Закону №3551, щорічно до 5 травня учасникам бойових дій виплачується разова грошова допомога у розмірі, який визначається Кабінетом Міністрів України в межах бюджетних призначень, встановлених законом про Державний бюджет України. 27 лютого 2020 року Конституційним Судом України ухвалено рішення у справі №1-247/2018 (3393/18), яким визнано таким, що не відповідає Конституції

України, окреме положення пункту 26 розділу VI «Прикінцеві та перехідні положення» Бюджетного кодексу України у частині, яка передбачає, що норми і положення статей 12, 13, 14, 15 та 16 Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» від 22 жовтня 1993 року № 3551-ХІІ (далі - Закон № 3551) застосовується у порядку та розмірах, встановлених Кабінетом Міністрів України, виходячи з наявних фінансових ресурсів державного і місцевого бюджетів та бюджетів фондів загальнообов'язкового державного соціального страхування. Приписами статті 12 Закону № 3551 в редакції Закону від 25.12.1998 № 367-ХІУ передбачено, що розмір разової грошової допомоги до 5 травня учасникам бойових дій має становити п'ять мінімальних пенсій за віком. Отже, розмір разової грошової допомоги до 5 травня у 2021 році повинен становити 8845,00 гривень.

З такими діями відповідача позивач не згодний, вважає їх протиправними, а тому просить задовольнити позовні вимоги.

У строк, встановлений судом, через відділ документообігу та архівної роботи суду від відповідача надійшов відзив на адміністративний позов, в якому відповідач заперечив проти задоволення заявлених вимог позивача.

Свою позицію відповідач вмотивовував тим, що згідно з частиною п'ятою статті 12 Закону № 3551 “Щорічно до 5 травня учасникам бойових дій виплачується разова грошова допомога у розмірі, який визначається Кабінетом Міністрів України в межах бюджетних призначень, встановлених законом про Державний бюджет України”. На підставі постанови Кабінету Міністрів України від 08.04.2021 року №325 встановлено розмір виплати допомоги до 05 травня за 2021 рік, який для учасників бойових дій становить 1491,00 гривень. Зазначена допомога у розмірі 1491,00 гривень позивачу виплачена та перерахунку не підлягає.

У зв'язку з цим просить відмовити у задоволенні позовних вимог.

Перевіривши матеріали справи, вирішивши питання, чи мали місце обставини, якими обґрунтовувалися вимоги, та якими доказами вони підтверджуються, чи є інші фактичні дані, які мають значення для вирішення справи, та докази на їх підтвердження, яку правову норму належить застосувати до цих правовідносин, судом встановлено наступне.

Новиков Валентин Валентинович відповідно до посвідчення серії УБД №235539, виданого 16 грудня 2020 року, має право на пільги, встановлені законодавством України для ветеранів війни - учасників бойових дій.

22 листопада 2021 року позивач звернувся до Управління праці та захисту населення Краматорської міської ради із заявою про перерахунок та виплату одноразової грошової виплати до 5 травня за 2021 рік з врахуванням норм Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту», в редакції Закону від 25 грудня 1998 року №367-ХІУ.

Листом від 07 грудня 2021 року № Н – 1396/9-5.1.6.2 відповідач повідомив про відмову у здійсненні перерахунку та виплати.

Судом встановлено, що позивачу була виплачена щорічна разова грошова допомога до 5 травня за 2021 рік для учасників бойових дій у сумі 1491,00 грн., вказана обставина підтверджується довідкою відповідача від 05.01.2022.

Даючи правову оцінку спірним правовідносинам, суд врахував наступні обставини справи та норми чинного законодавства.

Згідно з частиною другою статті 19 Конституції України органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України.

Відносини з приводу соціального захисту ветеранів війни як особливої окремої категорії громадян врегульовані, насамперед, приписами закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» (далі - Закон №3551-ХІІ).

Законом України «Про внесення змін до Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» від 25.12.1998 статтю 12 закону України «Про статус

ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» було доповнено частиною четвертою такого змісту: «Щорічно до 5 травня учасникам бойових дій виплачується разова грошова допомога у розмірі п'яти мінімальних пенсій за віком».

Пунктом 20 Розділу II Закону України «Про державний бюджет України на 2008 рік» згадану вище норму права викладено в такій редакції: «Щорічно до 5 травня учасникам бойових дій виплачується разова грошова допомога у розмірі, який визначається Кабінетом Міністрів України в межах бюджетних призначень, встановлених законом про Державний бюджет України».

У подальшому рішенням Конституційного Суду України від 22.05.2008 №10-рп/2008 визнано неконституційними зокрема положення статті 67 розділу I, пунктів 2-4, 6-8, 10-18, підпункту 7 пункту 19, пунктів 20-22, 24-34, підпунктів 1-6, 8-12 пункту 35, пунктів 36-100 розділу II «Внесення змін до деяких законодавчих актів України» та пункту 3 розділу III «Прикінцеві положення» Закону України «Про Державний бюджет України на 2008 рік та про внесення змін до деяких законодавчих актів України».

Відповідно до частини 2 статті 152 Конституції України закони, інші акти або їх окремі положення, що визнані неконституційними, втрачають чинність з дня ухвалення Конституційним Судом України рішення про їх неконституційність, якщо інше не встановлено самим рішенням, але не раніше дня його ухвалення.

Таким чином, на момент нарахування і виплати у 2021 році позивачу одноразової грошової допомоги та на дату звернення із заявою до відповідача про перерахунок допомоги, діяла стаття 12 закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» у редакції закону України «Про внесення змін до Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» від 25.12.1998, яка передбачала розмір допомоги до 5 травня для учасників бойових дій - 5 мінімальних пенсій за віком.

Поряд із цим, законодавцем правовідносини щодо нарахування, виплати та розмірів одноразової грошової допомоги до 5 травня були з 01.01.2015 також врегульовані пунктом 26 розділу VI Бюджетного кодексу України.

Відповідно до пункту 26 розділу VI Бюджетного кодексу України було визначено, зокрема, що норми і положення статей 12, 13, 14, 15 та 16 закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» застосовуються у порядку та розмірах, встановлених Кабінетом Міністрів України, виходячи з наявних фінансових ресурсів державного і місцевого бюджетів та бюджетів фондів загальнообов'язкового державного соціального страхування.

Тобто, Кабінету Міністрів України були делеговані повноваження встановлювати, зокрема, розмір разової грошової допомоги до 5 травня.

На реалізацію приписів цієї норми закону Кабінетом Міністрів України прийнято постанову від 08.04.2021 №325 «Деякі питання виплати разової грошової допомоги, передбаченої законами України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» і «Про жертви нацистських переслідувань» (далі - Постанова №325), де передбачено, що разова грошова допомога до 5 травня у 2021 році виплачується в таких розмірах: особам з інвалідністю внаслідок війни та колишнім малолітнім (яким на момент ув'язнення не виповнилося 14 років) в'язням концентраційних таборів, гетто, інших місць примусового тримання, визнаними особами з інвалідністю внаслідок загального захворювання, трудового каліцтва та з інших причин: I групи - 4 421 грн; II групи - 3 906 грн; III групи - 3 391 грн; учасникам бойових дій, постраждалим учасникам Революції Гідності та колишнім неповнолітнім (яким на момент ув'язнення не виповнилося 18 років) в'язням концентраційних таборів, гетто, інших місць примусового тримання, а також дітям, які народилися в зазначених місцях примусового тримання їх батьків, - 1 491 грн.

Конституційний Суд України Рішенням від 27 лютого 2020 року № 3-р/2020 визнав таким, що не відповідає Конституції України (є неконституційним), окреме положення пункту 26 розділу VI «Прикінцеві та перехідні положення» БК України у частині, яка

передбачає, що норми і положення статей 12, 13, 14, 15 та 16 Закону №3551-ХІІ застосовуються у порядку та розмірах, встановлених Кабінетом Міністрів України, виходячи з наявних фінансових ресурсів державного і місцевого бюджетів та бюджетів фондів загальнообов'язкового державного соціального страхування. При цьому Конституційний Суд України у пункті 2.2 мотивувальної частини вказаного Рішення, посилаючись на положення свого Рішення від 22 травня 2008 року № 10-рп/2008, дійшов висновку про те, що БК України не можна вносити зміни до інших законів України, зупиняти їх дію чи скасовувати їх, а також встановлювати інше (додаткове) законодавче регулювання відносин, відмінне від того, що є предметом спеціального регулювання іншими законами України.

Таким чином, на час виникнення спірних відносин Рішенням Конституційного Суду України від 27 лютого 2020 року №3-р/2020 відновлено дію статті 12 Закону №3551-ХІІ у редакції Закону №367-ХІV, згідно з якою щорічно до 5 травня учасникам бойових дій виплачується разова грошова допомога у розмірі п'яти мінімальних пенсій за віком.

Отже, на час виплати позивачу у 2021 році щорічної разової грошової допомоги до 5 травня одночасно діяли Закон №3551-ХІІ і Постанова №325.

Виходячи із визначених у частині четвертій статті 7 КАС України загальних засадах пріоритетності законів над підзаконними актами, для визначення розміру разової грошової допомоги учасникам бойових дій у 2021 році слід застосовувати не Постанову №325, а Закон №3551-ХІІ, який має вищу юридичну силу.

Враховуючи викладене, разова грошова допомога до 5 травня у 2021 році повинна виплачуватися учасникам бойових дій у розмірі, встановленому статтею 12 Закону №3551-ХІІ у редакції Закону №367-ХІV.

Вихідним критерієм обрахунку щорічної разової грошової допомоги до 5 травня є мінімальний розмір пенсії за віком.

Відповідно до частини першої статті 28 Закону №1058-ІV мінімальний розмір пенсії за віком за наявності у чоловіків 35 років, а у жінок 30 років страхового стажу встановлюється в розмірі прожиткового мінімуму для осіб, які втратили працездатність, визначеного законом.

Таким законом є закон України про Державний бюджет України на відповідний рік.

Згідно із частиною четвертою статті 28 Закону №1058-ІV мінімальний розмір пенсії за віком, встановлений частинами першою - третьою цієї статті, застосовується виключно для визначення розмірів пенсій, призначених згідно з цим Законом.

В даному випадку, безпосередню виплату щорічної разової грошової допомоги позивачу як учаснику бойових дій у травні 2021 року здійснив відповідач у розмірі 1491,00 гривень, що не є спірним питанням у даній справі.

Водночас, як встановлено судом з 27 лютого 2020 року позивач мав право на отримання одноразової грошової допомоги до 5 травня у розмірі – п'ять мінімальних пенсій за віком, що становить – 8845,00 гривень.

Мінімальний розмір пенсії за віком, станом на 01 січня 2021 року, складав 1 769,00 гривень. Отже, розмір разової грошової допомоги до 5 травня у 2021 році для учасників бойових дій повинен був становити – 8845,00 гривень (5*1769,00).

Таким чином, відповідачем мала бути виплачена щорічна разова грошова допомога до 5 травня за 2021 рік - 8845,00 гривень, проте, виплачена сума у розмірі 1491,00 гривень. Отже, сума недоотриманих коштів складає 7 354,00 гривень.

Враховуючи вищевикладене, суд приходиться до висновку про те, що відповідачем вчинені протиправні дії щодо виплати позивачу щорічної разової грошової допомоги у меншому розмірі, ніж передбачено частиною статтею 12 Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту».

Відповідно до статей 1, 3 Конституції України та принципів бюджетної системи (стаття 7 Кодексу) держава не може довільно відмовлятися від взятих на себе фінансових зобов'язань, передбачених законами, іншими нормативно-правовими актами, а повинна діяти ефективно і відповідально в межах чинного бюджетного законодавства (абзаци другий,

третьій підпункту 3.3 пункту 3 мотивувальної частини Рішення 27.11.2008 у справі № 1-37/2008).

Таким чином, законодавство, що визначає фінансові зобов'язання держави, має первинний характер, а бюджетне законодавство - похідний від нього характер.

Аналогічні правові висновки викладені у постанові Верховного Суду у зразковій справі № 440/2722/20 (№ Пз/9901/14/20).

Щодо строку звернення до суду.

Відповідно до частин 1-2 статті 122 Кодексу адміністративного судочинства України позов може бути подано в межах строку звернення до адміністративного суду, встановленого цим Кодексом або іншими законами.

Для звернення до адміністративного суду за захистом прав, свобод та інтересів особи встановлюється шестимісячний строк, який, якщо не встановлено інше, обчислюється з дня, коли особа дізналася або повинна була дізнатися про порушення своїх прав, свобод чи інтересів.

Статтею 17-1 Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» передбачено, що особи, які не отримали разової грошової допомоги до 5 травня, мають право звернутися за нею та отримати її до 30 вересня відповідного року, в якому здійснюється виплата допомоги.

Таким чином 30 вересня відповідного року - встановлений законом кінцевий строк, до якого могла бути здійснена виплата вказаної допомоги і до якого позивач міг очікувати на отримання більшої суми, ніж була йому нарахована, а тому перебіг строку звернення позивача до суду з даним позовом слід обраховувати з 30 вересня 2020 року.

Аналогічна правова позиція викладена у постанові Верховного Суду від 10.05.2018 у справі 389/1042/17 (2-а/389/47/17).

З відповідним позовом, позивач звернувся до Донецького окружного адміністративного суду 20 грудня 2021 року, про що свідчить штамп на позовній заяві.

Враховуючи те, що позивач до суду із позовом звернувся 20 грудня 2021 року, суд дійшов висновку, що позивач не пропустив шестимісячний строк звернення з даним позовом до адміністративного суду.

Суд зазначає, що достатнім та належним способом захисту прав позивача буде задоволення адміністративного позову шляхом саме стягнення з відповідача разової грошової допомоги до 5 травня як учаснику бойових дій за 2021 рік відповідно до Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту», з урахуванням рішення Конституційного Суду України від 27.02.2020 №3-р/2020.

За частиною другою статті 9 КАС України суд розглядає адміністративні справи не інакше як за позовною заявою, поданою відповідно до цього Кодексу, в межах позовних вимог. Суд може вийти за межі позовних вимог, якщо це необхідно для ефективного захисту прав, свобод, інтересів людини і громадянина, інших суб'єктів у сфері публічно-правових відносин від порушень з боку суб'єктів владних повноважень.

Суд звертає увагу на те, що статтею 13 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (право на ефективний засіб юридичного захисту) передбачено, що кожен, чий права та свободи, визнані в цій Конвенції, було порушено, має право на ефективний засіб юридичного захисту в національному органі, навіть якщо таке порушення було вчинене особами, які здійснювали свої офіційні повноваження. При цьому під ефективним засобом (способом) слід розуміти такий, що призводить до потрібних результатів, наслідків, дає найбільший ефект.

Засіб захисту, що вимагається зазначеною статтею повинен бути ефективним як у законі, так і на практиці, щоб його використання не було ускладнене діями або недоглядом органів влади відповідної держави (п. 75 рішення Європейського суду з прав людини у справі Афанасьєв проти України від 05.04.2005 (заява № 38722/02).

Таким чином ефективний спосіб захисту повинен забезпечити поновлення порушеного

права, бути адекватним наявним обставинам та виключати подальше звернення особи до суду за захистом порушених прав.

Така правова позиція узгоджується із позицією, висловленою Верховним Судом України в постанові у справі № 21-1465a15 від 16 вересня 2015 року.

У вказаному рішенні Верховний Суд України наголосив, що спосіб відновлення порушеного права має бути ефективним та таким, який виключає подальші протиправні рішення, дії та бездіяльність суб'єкта владних повноважень, а у випадку невиконання, або неналежного виконання рішення не виникала б необхідність повторного звернення до суду, а здійснювалось примусове виконання рішення.

Таким чином, обираючи належний та ефективний спосіб захисту порушеного права позивача, суд вважає за необхідне: визнати протиправною бездіяльність відповідача щодо не нарахування та не виплати позивачу щорічної разової грошової допомоги до 5 травня за 2021 рік у розмірі п'яти мінімальних пенсій за віком; стягнути з відповідача на користь позивача недоплачену одноразову грошову допомогу до 5 травня за 2021 рік, як учаснику бойових дій, відповідно до статті 12 Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» у розмірі 5 мінімальних пенсій за віком у сумі 7354 грн.

Зважаючи на вищевикладене, виходячи із завдань адміністративного судочинства, суд дійшов висновку про задоволення позовних вимог.

Судові витрати розподілу не підлягають, оскільки позивача звільнено від сплати судового збору.

Керуючись статтями 2-17, 19, 20, 42-47, 55-60, 72-77, 90, 94-99, 122, 124-125, 132, 139, 143, 159-165, 168, 171, 173, 192-196, 224-230, 241, 243, 245, 246, 250, 255, 293, 295, 297 Кодексу адміністративного судочинства України, суд,

ВИРІШИВ:

Адміністративний позов Новикова Валентина Валентиновича (вул. Толбухіна, 59 - 48, м. Бахмут, Донецька область, реєстраційний номер облікової картки платника податків 3172109693) до Управління праці та соціального захисту населення Краматорської міської ради (юридична адреса: вул. Героїв Небесної Сотні, 23, м. Краматорськ, Донецька область, 84333 код ЄДРПОУ 25953617) про визнання дій посадових осіб Управління праці та соціального захисту населення Краматорської міської ради протиправними та вчинення певних дій – задовольнити.

Визнати протиправною бездіяльність Управління праці та соціального захисту населення Краматорської міської ради щодо не нарахування та не виплати Новикову Валентину Валентиновичу у щорічної разової грошової допомоги до 5 травня за 2021 рік у розмірі п'яти мінімальних пенсій за віком.

Стягнути з Управління праці та соціального захисту населення Краматорської міської ради на користь Новикова Валентина Валентиновича недоплачену одноразову грошову допомогу до 5 травня за 2021 рік, як учаснику бойових дій, відповідно до статті 12 Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» у розмірі 5 мінімальних пенсій за віком у розмірі 7 354,00 гривень.

Повний текст рішення складено та підписано 30 травня 2022 року.

Рішення суду набирає законної сили після закінчення строку подання апеляційної скарги всіма учасниками справи, якщо апеляційну скаргу не було подано.

Апеляційна скарга на рішення суду подається до суду апеляційної інстанції протягом тридцяти днів з дня його проголошення. Якщо в судовому засіданні було оголошено лише вступну та резолютивну частини рішення (ухвали) суду, або розгляду справи в порядку письмового провадження, зазначених у статті 364 Конституції України, апеляційна скарга на рішення суду подається протягом тридцяти днів з дня його проголошення.

ЗГІДНО З
ОРИГІНАЛОМ

30.05.2022
Секретар судового засідання
Заїченко Я.В.

но з автоматизованою
документообігу суду

Судд

*306*5266438*1*2*